

9

Бахоси 2 тийин.

11 ОКТАБРДА ТОШКЕНТДА РСФСР АДАБИЁТИ ВА САҲЪАТИ КУНЛАРИ БОШЛАНАДИ

Д Ў С Т Л И К, К А Р Д О Ш Л И К К У Й Л А Р И Я Н Г Р А Й В Е Р С И Н

НАВОЙИ ЮРТИДА ПУШКИН ЭЛИНИНГ ТАРОНАСИ

Назир САФАРОВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси.

Бугунги кунда ўзбек халқи 5 миллион 300 минг тоғра тоқ олтин учун кизган кураш олиб бормоқда. Халқимизнинг бу курашида меҳнат-кашлар билангина куч, белгилар қувват берувчи, ғайратига-ғайрат, шижоатига-шижоат қўшуви оғил ва руҳий маддадлардан бири Дўстлик ҳамда Биродарлик туйғуларики, бу эзу ва мўътабар туйғулар юксак чўққиларини забт эттишга даъват этади.

Дўстлик, Биродарлик, Ҳамжиҳатлик руҳи билан сўғорилган қардошлик байроғини баланд кўтариб коммунизм сари боратган кўпмиллатли совет халқининг қаровонбошиси улуғ рус халқидир. Рус халқи бошқа қардошлари қатори ўзбек халқининг ҳам ҳар томонлама тараққиёт элтишга, ҳусусан миллий маданиятининг янада раванқ топишига қўйиладиган ёрдам бериб келмоқда, намунавий роль ўйнамоқда. Шунинг учун бугунги кунда қардош халқлар маданияти ирмоқлари билан бирлашиб қўраётган — социалистик маданият дарёсига айланган. Совет кишиларининг тарбиялашда, уларнинг тоғвий-сиёсий, ахлоқий-эстетик ва маънавий жихатдан ету кишилар бўлиб еттишишда намунавий социалистик маданият ва санъатнинг олижаноб роли бекинадир.

Партия ва ҳукуматимизнинг халқлар дўстлигини янада мустақимлаш, миллий халқлар маданияти, адабиётлари ҳамда санъатларининг тараққиёт борасидаги қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим. Ўзбек совет адабиётининг қандайдиган раванқ топиши ва ижод қилишдаги қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим. Ўзбек совет адабиётининг қандайдиган раванқ топиши ва ижод қилишдаги қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим. Ўзбек совет адабиётининг қандайдиган раванқ топиши ва ижод қилишдаги қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети адабий ҳаракатимизни жонлантириш, жоманон республикамизда қардош халқлар маданияти, адабиёт ва санъатининг ютуқларини пропаганда қилиш, меҳнаткашларнинг эстетик дидини ўстириш

УИГУН
Ўзбекистон халқ шоири

ТОШКЕНТ улкан дўстлик анжуманлари қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим. Ўзбек совет адабиётининг қандайдиган раванқ топиши ва ижод қилишдаги қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим. Ўзбек совет адабиётининг қандайдиган раванқ топиши ва ижод қилишдаги қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим.

ДИЁРИМИЗГА МАРҲАБО!

Биз, дала гвардиячилари «оқ олтин» ишқиде ёниб, бепоёс пахтазорларда завоқ билан пўлат отлар жилабини бошқарётган ҳозирги кунларда буюк Россиянинг таъкидли адаблари, оташнафас шоирлари ва истеъдодли санъаткорларининг сўққуш дидини таъкидлаб ўтмоқ лозим. Ўзбек совет адабиётининг қандайдиган раванқ топиши ва ижод қилишдаги қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим.

Зафар маррасига еттишмига саноқли қулар қолди. Биз ана шу эзу ниятимиз йўлида қизғин курашини давом эттириш билан бирга азия меҳмонларимизнинг ҳар бир қизқиларини эзу қизқин билан тинглашга ва тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим. Ўзбек совет адабиётининг қандайдиган раванқ топиши ва ижод қилишдаги қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим.

Неъмат МУРОДОВ.
Бўна районидаги «Коммунизм» колхозининг меҳнаткаш-ҳайдовчиси.

мақсадида хилма-хил маданий тадбирларни амалга ошириб келмоқда. Ҳар йили Ўзбекистонда совет адабиёт кунларининг ўтказилиши, шунингдек, тасвирий санъат, музика, кино, театр санъати бўйича катор фестиваллар, гастроллар, учрашувлар уюштирилиши бунинг жоманон гувоҳиди. Айниқса, бу йил — республикамизда таъкидлаб ўтмоқ лозим. Ўзбек совет адабиётининг қандайдиган раванқ топиши ва ижод қилишдаги қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим.

Бугунги кунда республикамизнинг барча меҳнаткашлари, маррага жадаллик билан от сўратган марду-майдон пахтакорларининг таъкидли бир улкан маданий воқеа арафасида туришди. Индин, яъни 11 октябрдан эътиборан дидримизда РСФСР адабиёт ва санъати кунлари бошланади. Саккиз кун давом эттириладиган бу адабиёт ва санъат байрами пахта терими даврига тўғри келганлиги аниқ мўъажа бўлди. Чунки Россия адабиёти ҳамда санъати вақиллари пахтакорларининг меҳнати билан яқиндан таъкидлаб ўтмоқ лозим. Ўзбек совет адабиётининг қандайдиган раванқ топиши ва ижод қилишдаги қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим.

Хуллас, Навоий юртида Пушкин дидрининг тароналари қанот қонди. Россия қўшқилари Ўзбекистон оғилни эзу янгради. Мен ана шу шўнае сабабчисики — РСФСР адабиёт ва санъати байрами иш-тироқларини чин дидан таъкидлаб ўтмоқ лозим. Ўзбек совет адабиётининг қандайдиган раванқ топиши ва ижод қилишдаги қўйиладиган ёрдам тоғийида таъкидлаб ўтмоқ лозим.

КАТТА БАЙРАМ

Россиянинг таъкидли қандам соҳиблари, усто санъаткорлари тўпланишган. Улар билан бирга Навоий юртида Пушкин дидрининг хароратли нафасини олиб келганлар. Ана шу қай-қай нафасда биродарлик, ҳамжиҳатлик ва буюк қардошлик руҳи мўъассам. Қардошларимиз ижод фа-наёт биз ёзувчи ва шоирлар-ни илҳомлантириб қолмай бутун ўзбек халқининг дид-лидаги истакларини намоён этади, уларни янги меҳнат зафарларига илҳомлантира-

Расул ГАМЗАТОВ

БИРИНЧИ ШЕЪР

Чавандоз бўлишни ўйлаган йиллар
Отин эгарлашни билмасдим ҳали.
Оғил тикиб берган черкескага ҳам
Тасма боғламасдим мен у наҳали.
Бир кунни кечаси, маълум тўғу-ла
Будулар устиде уйғоғиб шу пайт,
Қадрдон, тинч уйда ўлтириб ёдим.
Ун икки бўғилни биринчи илк байт.
Тоғ олди. Эрталаб барча ўқушни
Синфда дарс бидан бўғилда машғул,
Дафтар орасига қозғилиб қўйиб,
Мен ўша байтига қўйиладиган икки йўл.
Лексин ўқитувчининг эйрақ, талабчан,
Бунинг зора пайғамаси, дедирди,
Билет олмай аста кинота кирган
Боладек хафсираб, ноҳус турардим.
Тоғ белгига судралган аравадек
Дарс ўтарди шонилмасдан, имидлаб,
Лексин бирдан келди кутган шодлик вақти.

Эшитилди охириги занг жаранглаб.
Синф бўшаб қолди. Овул йўлида
Дўстларим борарди уйлари томон.
Мен эса эшикни таъкидлаб маҳкам,
Чала қолган шеърини эдим сўғ
давом.
Ун олти минг йил эдим бир пасда.
Сўғ эсини эзу йўли тўзатиди қайта,
Иккиб қолган эшик орти. Йўлдан
Қоровул юришга сездим шу пайтда.

Чўчидим, нега мен қўридим,
Билмайман,
Е бобо куй фарқин билгандаим.
Еки ўзини ҳамма киш. халқларда
Талабчан ва қатъий бўғилдандин,
Ташвишим бекорчи гап бўлиб қиди,
Қоровул оламга меҳрибон эди.
Қўлимни силтаб, сўғи бериб ижозат,
Келгача синфда қол ўйла, дедил.
Сўғи қўлини бир вақтин тоғийи қоровул
Оғилни уратиб, сўғилди аҳвол.
Шеъримдан сўз очиб, менга шу қўйиладиган

Яхшироқ қарашини таъкидлабди чол.
О, меннинг севишли, биринчи шеърим!
Тўсатдан тўғилиб, бўғилди намоён.
Илк марта мавж уриб, кўриб жаҳонни
Болалик қалбимда урдин сөн тўғи...
Кўчада ўйнайдиган баҳор жилаваси,
Дўстлар орасида хурсанд юрамаси,
Деворий газега, май байрам сони,
Шеъримни имзола унга қўйиладиган.
Эрталоқ ухладим, тонг отган маҳал
Байроқлар эслатар ўт алангига,
«Правда» ҳажидек, девора турар—
Мақтаб ўқувчиларни босма органга.
Афтра тўғилдиб турар газетхон,
Хўшмақчай, шод гурун бўғилди
ёшлар,
Севишли кимдир дер: «Қадалиқларда

Бир шоир қўлайди шу қўйиладиган
бошлаб».
Сўғи ҳамма болалар сарғи туринди,
Бинода қолдим, дам ўтмай тейор
Деворий газега томон югурдим,
Бордиму лаб тишлаб жим қолдим
шу чоқ.
Шонрдан сўрмай, унинг шеърини
Қисқартиб ташлашга кимнинг ҳақини
бор?

Номўйа бу қилмиш учун албатта
Шифатсиз жазага лойиқ редактор!
Шу заҳот югурдим директорга мен,
Йиғлаб, ўз қайғуимни эдим сўғи баён,
«Қўй, хафа бўлмагин» дедилди, аста
Бошимни сидарди жилаваси шу он.
Кечкурун мен эзу саҳнига қидим,
Тенгдошларим қизғин кўйиб олдинди,
Ўқидим шеъримни қисқармаганини,
Редколлегия ҳайрон бўлиб қолди,
Балки мен ноҳаж, болалар эса
Яхши мўъсабатда бўғилди ортин!
Ўғиб кетди кўп йил у қўйиладиган бўён,
Кўнглимдан кетмас ҳеч у шеърини
тортин,
Дўстларим, қалбимда жўғилда
Тўғи жимжитлида янги шеър ёсам,
Қалбимга куч бериб, чиниқтирган у
Биринчи шеърини эслашман қардам.
НАЗАРМАТ таржимаси.

Севиниб кимдир дер: «Қадалиқларда

Суратларда: Совет

Иттифоқи Большой теат-

рининг бир группа

санъат юдузлари, (паст-

да) шу йил ап-

рель ойда бўлиб ўтган

Ўзбекистон Ёзувчилари-

нинг VII съездида-

ги рус ва ўзбек адабла-

рининг дўстона учрашу-

ларидан бир лавҳа.

С. Маҳкамов фотолари.

МОНТАЖЧИЛАР брига-
дир бўлган ади қомат, у-
стига брест жоманон кий-
ган киши элтигини дўғилла-
тиб, ўзларини поштон паду-
басига қийди-да, дарини бо-
шига кўтаргудай бўлиб.
— Сухов! Сухов! — деб
чақирди. Кейин лича турди-
да, яна: — Сухов! — деб
бақирганди чекка тоғийида-
ри ўйиб кетганди.
— Нимага бақираялсиз?
«Сухов, Сухов»... Нима гап
эди?
— Суховмасан? Сен-
дан сўратганим йўл.
— Хўш, мен Суховмас-
ман. Нима, қўйиладиган
бошқалар одам эмасми?
— У ўз ишнинг пире
ва сеҳрига-да! Эзу одам!
— Бригадир шунада кейин
филлини ситари жимит
ва қўз қўларини қисиб, сўра-
ди: — Ўзинг калта ва қи-
зил иштонча қийиқлиб, оф-
тобда қўйиладиган, дейман?
— Ишлайман!
— Зап ишчилар синфи
пайдо бўлди-да. Коммунизм-
га тоғийиладиганнинг ол-
қиллари оғилда елгагай ки-
риб борардиганга ўғиласан.
— Иссини қўймайсизми?
— Қўйинг-чи? Совуқта-
лики? Нега қўйиладиган?
— Қўйиладиганнинг
ағилладим, қўймайсизми?
— Қўлқонсиз ишлаган
маъмурур бўлади! Бри-
гадир кулмсираб қўйди.
— Деворий газетдаги сўра-
тимда туғиға ўшаброк қол-
ганимни эди тушундим!
Ун қўйиладиган чинган эна-
сан-да!
— Сизга ёқмадими?
— Нега ёқмас экан, та-
қидий материал сифатида
маъмурур келди. Ижобий
фактин олмасан, башарам-
га келганда салбий чина-
риб қўйиладиган.
— Мен асосий жиҳатлар-
ни тасвирламоқчи эдим.
— Ҳама, қўйиладиган ил-
ганини чинаб, икки ҳафта
обурийини кўтариб бердинг.
— Мен асосий жиҳатини
бўрттирдим, ҳалос. Сизда
кескинлик, шидат бор.
— Игити қўлқонини очиб, ҳа-
вода қандайдир эгри-бугри
чизди торти.
— Бригадир унинг қўлига
қараб турди-да, аччиғи кел-
ди, дедил.
— Одамларнинг роса ла-
қиллатилишида. Шунча гап-
дан кейин сен билан бема-
ло гаплайиш турсам қан-
дай қилиб кескин ва шид-
датли одам бўлдинг?
— Сиз сўратини тушунма-
гансиз!
— Нимасини тушунмас
эканман? Башарамни расво
қилиб чинабсан, бор гап шу.
— Пуқ, унча эмас! Сиз-
га ўз мўъсабатимини ҳам
берганман!
— Бригадир қовоғини солиб,

индамай турди-да, сўнгра
кескин гапирди:
— Ҳаммаси равшан! Эди
сен ким, мен кимдигини
бир гаплайиш олайлик.
Сен эш, келлиган, ораста
йигитсан. Мен эш, эна
бир ерга борган, қорин ҳам
солганман... Сен турбина-
нинг монтажига олдим ҳам
дейдим...
— Ростини, олмасини? —
йигит сўноиб кетди.
— Шомилма. Мен назар-
ий гап қиламан. Хўш,
олдим ҳам дейдим. Ушанда
ишнинг салқин чиқармайд-
ди, мен эсам ҳар маҳалга-
дай ишнинг ўшатаман. Ушан-
да слесарлар, икковимизга
қараб қолмади, Сен улар-
нинг қўзига шўмшўк, мен
эсам яхши қўйиладиган, Шун-
дайми?
— Шундай, — йигит
унинг гапига қўйиладиган.

лар, биз эсам унча қил-
майсиз. Биздаги нарасалар
қимматбаҳо, ташлаб бўла-
майди. Белин бўғил ола-
сану бир деганда ҳар қан-
дай оғир детални ердан уза-
сан.
— Бақуват экансан!
— Ноллидиган жойим
йўл. Артиллерияда хизмат
қилганман. Бир марта тўп
ёнида ўзим қолдим, фа-
нишлар эса ўнча туғишар-
ди. Ўт очини нуқтасини ўз-
гартирини керак бўлиб қол-
ди, Тўпни отдай тортидим
ҳисоби, кейин чўғилди қол-
дим. Дўшман автоматчила-
ри югуришиб келинганда
лўғини олиб роса ташлаш-
дим.
У папирот чекиб олди-да,
ахтиром билан турганим.
— Прорабимиз Игорь
Сергеевич билан бирга хиз-
мат қилганмиз. Мен бата-

Вадим КОЖЕВНИКОВ.
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

МОНТАЖЧИЛАР

ҲИКОЯ

— Монтажга ақли етмай-
диган лаборант қиз иккови-
мининг ишнинг қизатса-
чи? Унга ким хўш келар-
кин? Сен! Ҳа калта иштон-
чига билан сен хўш кел-
сан! Пушкин музейидаги
Аполлоннинг нақ ўқисан-а.
Хўш нима бўлди? Ҳар қан-
дай иштонча назар сўнги ху-
лоса бўлавермайдил. Шун-
дай.
Бригадир чуқур нафас
олди-да, эзу бериб:
— Сухов! — деб чақир-
ди. Сўғи яна лича кутди.
— Сухов бу нотаниш маконда
қолиб бўлибди-да. Бундан
чинди балиқ илғинаётган
экан!
Бригадир понтоннинг оф-
тобда қизган темир борти-
га ўтирарди:
— Сибир бўласан бами-
соли Африкадагидея энди-
ради-я, — деб нолди қўйди.
— Чўғилди қолди!
— Сўз совуқ, шамоллаб
қоламан, менга касал бў-
лиш мўжмин эмас.
— Нима юрагиниқининг
мазаси йўғини?
— Органам жойида, —
деди бригадир гўрур билан,
— бирок уни муҳобаза қи-
лишим керак. Матмурийат
кўтарма меҳнатларини
кайроқ берган. Йиринч
деталярини иранда кўтарман,
майдонларини йўлда таший-
ми. Оғир нараса кўтариш
бўғича жаҳон чемпионлари
штангага тахтага ташлайди-

рега қомандирлик қилар-
дим, у эсам заводда оддий
жанчи эди. Кейин уни ҳи-
собчиликка кўтардим.
— Ҳозир алам қилмайдим-
ми?
— Нимага эди?
— Прорабимиз ҳозир сиз-
дан катта-ку.
— Ҳаммаси қонуний. У
учинчи курснинг студенти-
гидан фронтга кетганди.
Мен эсам надрдаги ҳарбий
эдим.
— Менга қаранг, ўшанда
тагач қаерда турганим?
— Қанақа тагач?
— Тўпни тортидиган
тагач-да.
— Бизники отлик бата-
рея эди. Отларимиз бомба-
дан нобуд бўлувди.
— Қизил! Худди граж-
данлар урушидагидея тўп-
ларни отга судратибсиз-да!
— Фронтда бунақа қизқ
нарсалар қўй бўлган, — де-
ди бригадир истеҳзоли қи-
либ. — Танкларга эндирув-
чи модала солинган ишчилар
билан ташлашарди! Жуда
тенгак бўлган эканмиз-да,
эди...
— Сиз мени тушунма-
дингиз, Флегонт Петрович,
моторли восталар йўқлиги-
дан аяланувчиси, ҳалос.
— Нимесларнинг ҳам
тўпларини от тортиб юра-
ди. От бор жойда ёниги
керан, бўламайдил. Брига-
дир жим қолиб, маънос хол-
да деди: — Отга ўқ тегса

— Флегонт Петрович, —
йигит қўнқисдан титроқ
овозда сўради, — сиз мен
билан гаплайишгани атайлаб
шу ерга келинганми?
— Атайлаб деганинг ви-
маси?
— Шундай...
Бригадир ҳиқолат бўлга-
нидан бармоғини буюиб қу-
зини ишқалай бошлади.
Шунда унинг отаи қийша-
йиб кетди. Ниҳоят:
— Лазнати пашалар
ҳеч тинчиди бермайдил-да,
деб, — нолди қўйди.
— Кейин бошини кўтариб,
йигитга тик қаради:
— Бўпти, очинчасига гап-
лашамиз. Кеч менга орти-
ча гап қилдинг.
— Сизинг таъкид қилдим.
— Агрегатини мулдатдан
илгари тинқилма дегандил,
онди эсам аллолмаппиз, де-
ганим учунми?
— Ҳа.
— Ҳозирча бригадир
эканман меннинг айтганим
бўлади, сени бригадага ол-
ғини, деб ҳечким манбур қи-
лолмайди, деганим учун
ҳамми?
— Шундай. Бригадизини
ўз номиниқ билан ата-
ганингиз учун ҳам.
— Бўлди, тушунарли, —
деб қўйди бригадир чўғи-
рок. Сўнгра бугиқ овозда
гапига бошлади. — Демак,
суратининг тўғри тушун-
гани! Менда ортиқча таъна-
бурли бор, ўшанга дош бе-
ролмай қоламан. Валаддан
кеleman. Қизилиб кет-
ганимда ўзига ортиқча баҳо
бериб юбораман. Бунинг
жуда тўғри пайғамас.

(Давоми 4-бетда).

БИР БОЛА ХУСУСИДА

Ҳаракатга тўғил шўҳар.
Машиналар елдай учар.
Ранг-баранглар савфоборлар,
Кеча-қўнғулт ёнар, учар.
Травмалар эртало-кеч
йиркигласа ҳар томонда,
Анграймоқлик мўжминмас ҳеч.
Мўжмин эмас ҳеч замонда.
Аммо қизил чироқ ёнса,
Икки ўғилда йўлни кесиб!
«Ҳа, бу Пета деган бола,
Бир мактабнинг ўқувчиси!»
Кўти учиб шоғилларнинг,
Сигнал берар бор куч билан.
Гуриллаган моторларини
Тўғида дор бор куч билан.
Тўғиқиб бу машавадан,
Битта шоғил машинадан
Чикиб дейди: «Бир фалокат,
Юз берарди сал кечиксан,
Штаб ёмай бирор одам,
Кетта, кичик деб бир йўл,
Машинада улар кўзи:
«Ҳа, бу Пета деган бола,
Бир мактабнинг ўқувчиси!»
Кўча бўйлаб қўйи поғи,
Уз йўғилда у эзу ботир.
Аммо, билмас, трамвайга
Осқилоқлик номус-орди!
Гирромлар йўқ кўп кичда,
Ҳама одам олган билет.
Пета эна тўғичини
Чирмашандир олмай билет.
Ёқисдан тўғил оллар
Бир дилет сотувчиси:
«Ҳа, бу Пета деган бола,
Бир мактабнинг ўқувчиси!»
Ун учуш чўғиқ ўқимир
Травмалар чикер секин.
Бир оёқини йичи бўшадир
Унинг бир поё ботикмаси.
Майтанди уртоқларга
Ботирману доғилман деб.
Тезда қўйиқ таъкирлар
Сўнганча қолди пайд еб.
Эди танкин бўла олма,
Сўзмас дегиз сафарига.
Будейин ҳам ола олма
Отлиқларнинг сафарига!
Кўрган дарров тўғил эди.
Чикқандан бўлиб эди.
Ҳа, бу Пета деган бола,
Бир мактабнинг ўқувчиси.

Азиз АБДУРАЗЗОҚ таржимаси.

